



شناسه	مقرره	تاریخ تهیه گزارش	۱۴۰۰/۰۸/۲۳
عنوان موضوع	بررسی مسائل و مشکلات ارزی در زمینه صادرات پسته استان کرمان		
مرجع طرح موضوع	دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی کرمان - انجمن پسته ایران		
شرح موضوع	پسته محصولی استراتژیک برای کشور بوده و یکی از پنج محصول اصلی صادراتی بخش کشاورزی به شمار می‌رود. از این رو ایران به عنوان یکی از بزرگترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان پسته در بازارهای جهانی محسوب می‌شود. با توجه به این که صادرات این کالا یکی از منابع مهم درآمدهای ارزی است و نقش مهمی در کاهش وابستگی بودجه عمومی دولت به درآمدهای نفتی دارد، شناسایی عوامل تأثیرگذار بر صادرات پسته به بازارهای جهانی ضروری است و می‌تواند به ارتقاء جایگاه کشور در بازار جهانی پسته منجر شود. صادرات محصول پسته سال گذشته کل گمرکات کشور بیش از ۲۰۰ هزار تن بوده است که از این میزان گمرکات استان کرمان ۱۳۹ هزار تن را به خود اختصاص داده است. از این رو ۷۰ درصد صادرات پسته کشور از گمرکات استان کرمان بوده و بالغ بر ۹۴۹ میلیون دلار ارزش صادرات پسته استان در سال گذشته می‌باشد که توان بالای سیستم صادراتی استان را نشان می‌دهد. با این وجود پسته، یک رقیب بسیار جدی و حذف کننده‌ای در بازارهای جهانی به نام پسته آمریکا دارد که به لحاظ تناژ با هم در بازارهای جهانی در رقابت هستند اما به لحاظ کیفیت هنوز پسته ایران به لحاظ طعم و مزه از پسته آمریکا خیلی بهتر است. با این وجود مثل هر محصول مهم تولیدی دیگری، تولیدکنندگان و صادرکنندگان پسته هم با چالش‌ها و مشکلات متعددی مواجه هستند؛ مشکلاتی که برخی دست‌اندرکاران صنعت پسته کرمان ریشه آن را در بی‌توجهی کافی دولت به این محصول صادراتی ارزآور عنوان می‌کنند. متأسفانه عمده مشکلات صادرکنندگان پسته در سال‌های گذشته به بازگشت ارز برمی‌گردد. رفع تعهد ارزی و تفاوت نرخ ارز آزاد و نیمایی از دلایل اصلی کاهش صادرات پسته است. در واقع عدم وجود امکان صادرات پسته به دلیل تفاوت نرخ ارز آزاد و نیمایی امکان رفع تعهدات ارزی را از صادرکنندگان سلب کرده است. این در حالیست که با تصویب بسته سیاستی برگشت ارز حاصل از صادرات سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۷، صادرکنندگانی که در مهلت‌های قانونی تعیین شده نسبت به ایفای تعهدات ارزی خود اقدام ننمایند، مشمول معافیت‌های مالیاتی نیز نمی‌شوند. بنابراین با توجه به بی‌انگیزه شدن صادرکنندگان نسبت به امر صادرات، لازم است دولت، صادرکننده را حمایت کند. هم چنین متولیان امر پسته نیز باید با درایت و تدبیری که به خرج می‌دهند، بازار پسته را به گونه‌ای مدیریت کنند که قوانین صادراتی و ارزی، کمتر به صادرکننده ضرر برساند.		
ایرادات و مشکلات مطروحه	عدم وجود امکان صادرات پسته به دلیل تفاوت نرخ ارز آزاد و نیمایی که امکان رفع تعهدات ارزی را از صادرکنندگان سلب کرده و علاوه بر گسترش رانت خواری با توجه به غیر ممکن بودن رفع تعهدات ارزی برای صادرکنندگان بزرگ، به صادرات محصولات از راه غیر قانونی و استفاده از کارت‌های متفرقه می‌انجامد.		
جمع‌بندی جلسه کارگروه تخصصی (کارشناسی) به	با توجه به تعدد مشکلات گریبان گیر کشاورزان، باغداران و صادرکنندگان محصول پسته به عنوان یک محصول استراتژیک و ارز آور در سطح کشور و استان کرمان، دبیرخانه شورا به موجب وظیفه قانونی خود، به بررسی موضوع و برگزاری جلسات کارشناسی در تاریخ ۱۴۰۰/۰۸/۰۴، ۱۴۰۰/۰۸/۰۸ و ۱۴۰۰/۰۸/۱۲ اقدام نمود.		

^۱ در اجرای تبصره (۱) ذیل ماده (۱) مصوبات چهاردهمین جلسه شورای عالی هماهنگی اقتصادی ابلاغی طی نامه شماره ۹۷۴۰۵ مورخ ۹۷/۰۷/۲۳، جلسه کمیته ماده (۲) در تاریخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۱ با حضور معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت نفت، امور اقتصاد و دارایی، صنعت، معدن و تجارت و رئیس کل بانک مرکزی در محل بانک مرکزی تشکیل و بسته سیاستی برگشت ارز حاصل از صادرات سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۷ به تصویب رسید.



تاریخ

۱۴۰۰/۰۸/۰۴

۱۴۰۰/۰۸/۰۸

۱۴۰۰/۰۸/۱۲

این جلسات با حضور نماینده شهرستان های سیرجان و بردسیر و رئیس مجمع نمایندگان در مجلس شورای اسلامی، ریاست، نائب رئیس و اعضا هیات نمایندگان اتاق، نمایندگانی از کمیسیونهای بازرگانی و کشاورزی اتاق کرمان و هم چنین نمایندگانی از سازمان جهادکشاورزی شمال و جنوب استان کرمان، نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان کرمان، انجمن پسته ایران، انجمن خرمای استان کرمان، اندیشکده تدبیر آب ایران، و تعدادی از فعالان اقتصادی فعال در این حوزه از جمله مدیر عامل شرکت طلای سبز زرنند و مدیر عامل شرکت پسته نظری در محل سالن کنفرانس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تشکیل و مواردی به شرح زیر مطرح گردید:

جناب آقای مهندس نجف آبادی پور، عضو هیات نمایندگان اتاق ضمن تاکید بر وضعیت فاجعه بار پسته و سایر محصولات کشاورزی در سال های آتی و کاهش تولید آن، بر لزوم آموزش نحوه خرید و فروش محصول پسته با توجه به تفاوت نرخ دلار آزاد و نیمایی اشاره کرده و افزودند حجم نسبتا زیادی از محصول پسته به صورت غیر قانونی از کشور خارج و صادر می شود. علاوه بر این در بسیاری از موارد، برداشت پسته مقرون به صرفه نیست. به عنوان نمونه حدود ۲۵ الی ۳۰ درصد از آب مصرفی استان در راستای حفظ مالکیت اراضی از بین می رود؛ از این رو نیاز است برای حل این مشکل نیز چاره ای اندیشیده شود.

جناب آقای مهندس رضایی، دبیر کل محترم انجمن پسته ایران نیز مواردی به شرح زیر مطرح نمودند:

به دلیل وقوع سرما زدگی محصولات کشاورزی در ابتدای سال جاری، بیش از ۲۵ درصد از محصول پسته تولیدی پوک می باشد. همچنین با توجه به نبود پسته در استان های تهران و خراسان، بیشتر حجم تولیدی پسته در استان کرمان می باشد. این در حالیست که در سال آینده نیز در استان هایی نظیر فارس، یزد، خراسان رضوی و کرمان (که بیشترین حجم تولید پسته را دارند) وضعیت خوبی نداریم و حفظ بازار سخت خواهد بود.

ایشان در ادامه اصلی ترین مانع در حوزه صادرات را پیمان سپاری ارزی و اصلی ترین مانع در حوزه تولید را مسائل و مشکلات حوزه آب (ماده ۲۷ و ۲۸ قانون توزیع عادلانه آب و قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها) عنوان کرده و افزودند حجم زیادی از آب در زمین هایی با بازدهی کم هدر رفته و در راستای افزایش بهره وری، به زمین های خوب انتقال نمی یابد. هم چنین به دلیل افزایش هزینه های تولید، در حوزه قیمت تمام شده، نمی توانیم با کشورهای رقیب رقابت کنیم.

علاوه بر این یارانه انرژی اختصاص داده شده به حوزه صنعت ۷ برابر یارانه اختصاص داده شده به حوزه کشاورزی است. این در حالیست که انتقال آب در این حوزه به مراتب راحت تر از انتقال آب در حوزه کشاورزی می باشد.

ایشان در آخر با تاکید بر گستردگی صنعت پسته افزودند: در حال حاضر ۵۰۰ هزار هکتار باغ داریم که اگر در هکتار حداقل ۱۰ نفر مشغول به کار باشند، معیشت ۵ میلیون آدم در گرو حل مشکلات مذکور است.

جناب آقای نظری، مدیر عامل محترم شرکت پسته نظری در ادامه ضمن اشاره به ریزشیدن و دهن بسته بودن پسته ها در سال جاری، کمبود و بالا بودن قیمت مغز پسته در کشورهای رقیب ایران و سهولت صادرات این محصول (با توجه به تقاضای زیاد مغز پسته در دنیا)، افزودند:

تولید محصول پسته و ایجاد باغات جدید با توجه به هزینه ها و تورم موجود در کشور، حذف یارانه و کاهش قیمت جهانی پسته در آینده ای نه چندان دور (به دلیل افزایش برداشت پسته در واحد سطح در کشورهای رقیب)، مقرون به صرفه نبوده و بسیاری از باغات از بین خواهند رفت.

از این رو دغدغه اصلی صنعت پسته تعهد ارزی و اختلاف ارز دولتی با ارز نیماست. زیرا با توجه به وضعیت موجود، صادرکنندگان با تجربه که محصولشان در دنیا مشتری دارد، مشتری و اعتبار خود را از دست می دهند. ایشان در ادامه ضمن



اشاره به عدم اجرای ماده ۴۵ و ۴۶ قانون توزیع عادلانه آب (بر اساس این قانون اگر چاه، قنات و یا چشمه ای به دلیل اتخاذ سیاست های غلط وزارت نیرو مانند صدور مجوز های بی رویه در سال ۱۳۶۳ آسپب ببیند، وزارت نیرو مکلف به تامین آب و یا جبران خسارت می باشد)، پیشنهاد خود را مبنی بر لزوم انجام پیگیری جهت اجرایی شدن ماده ۴۵ و ۴۶ قانون توزیع عادلانه آب عنوان نمودند. جناب آقای مهندس ترابی موسوی، عضو محترم هیات نمایندگان اتاق و رئیس محترم کمیسیون کشاورزی اتاق با تاکید بر افزایش نرخ نهاده ها افزودند: تولید و تامین نهاده کشاورزان با ارز ۲۷-۲۸ هزار تومان صورت می پذیرد. این در حالیست که فروش بر اساس ارز ۲۳ هزار تومانی انجام می شود. از این رو با وجود این تفاوت قیمت، تولید مقرون به صرفه نبوده و تولید کننده از پا در خواهد آمد. بنابراین در این راستا نیاز است پیشنهاد تک نرخی شدن نرخ ارز در جلسه اصلی شورا مطرح گردد. ایشان از دیگر موانع موجود در این حوزه را الزام وجود سند تک برگ برای صدور مجوز در تبصره ۱ ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون حفظ کاربری اراضی عنوان کردند، که منجر به نیمه تمام باقی ماندن بسیاری از طرح ها گردیده است. در این راستا از آنجا که پس از ابطال تبصره ۴ ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون حفظ کاربری اراضی، برای صدور مجوز باید تبصره ۱ ماده (۱) آیین نامه مذکور اجرا شود (اولین گام این تبصره دارا بودن سند تک برگ می باشد)، پیشنهاد می شود در راستای حذف الزام داشتن سند تک برگ برای صدور مجوز، تبصره ۴ ماده (۱) آیین نامه احیا گردد. در انتها نیز پیشنهاد خود را مبنی بر راه اندازی یک نمایشگاه بین المللی قوی برای محصولات کشاورزی در بازه زمانی ثابت در هرسال در راستای جذب توریسم تجاری در بخش کشاورزی و گردشگری، ارائه دادند. در ادامه پس از بحث و بررسی، با توجه به اهمیت موضوع در جهت رفع موانع موجود، مقرر گردید پیشنهادات زیر در صحن اصلی جلسه شورای گفت و گو مطرح گردند. لازم به ذکر است که به دلیل اهمیت پرداختن به مسائل و مشکلات حوزه آب، مقرر شد در جلسه آتی شورا این مهم مطرح و بررسی گردد.	
۱. با توجه به مشکلات ناشی از تفاوت نرخ ارز بازار آزاد و سامانه نیما از اواخر سال گذشته که منجر به ایجاد مشکلات فراوان برای رفع تعهد صادرکنندگان گردیده است، پیشنهاد می شود کالاهای وارداتی گروه های مربوط به ردیف های ۲۳-۲۴-۲۵-۲۶ و ۲۷ از سامانه نیما حذف و به فهرست ۳۶۰۰ ردیف کالاهای وارداتی از محل ارز حاصل از صادرات محصولات کشاورزی، صنایع دستی و خدمات فنی و مهندسی اضافه گردند؛ و در صورت اجرای این پیشنهاد مهلت رفع تعهد ارزی صادرکنندگان سال ۱۳۹۹ تا پایان سال تمدید گردد. ۲. برای کمک به صادرات به ویژه صادرات محصولات کشاورزی و در راستای کاهش هزینه های تولید از جمله خرید نهاده ها، سم، کود و ... با محوریت ریاست کمیسیون اقتصادی مجلس تک نرخی شدن ارز و ورود آن به بازار بورس پیگیری گردد. ۳. به منظور کمک به رفع قسمتی از مشکلات ناشی از عدم ایفای تعهدات ارزی، با پیگیری انجمن پسته ایران لیست صادرکنندگان استان که موفق به رفع تعهد ارزی نشده اند به همراه پیشنهاد مشخص نحوه تسویه و رفع تعهد هریک از آن ها به صورت مکتوب برای جناب آقای پورابراهیمی رئیس محترم کمیسیون اقتصادی مجلس ارسال تا با پیگیری و توافق با بانک مرکزی محدودیت معافیت مالیاتی به شرط رفع تعهدات، برای آن دسته از صادرکنندگان برطرف شود.	پیشنهادهای
بسته سیاستی برگشت ارز حاصل از صادرات سال های ۱۴۰۰-۱۳۹۷	فهرست مستندات و مدارک پشتیبان

^۱ موضوع تبصره ماده ۳ قانون توزیع عادلانه آب